

Vocabulari terminològic LGBT (lèsbic, gai, bisexual, transgènere)

Introducció

El perquè del vocabulari

Aquest vocabulari té el camp d'estudi en l'àmbit LGBT. La sigla *LGBT*, emprada com a adjectiu i com a nom, fa referència als col·lectius de lesbianes, gais, bisexuals i transgèneres. Aquest terme, que actualment té un ús molt extens, es va crear amb la voluntat d'agrupar en una sola paraula uns grups socials que comparteixen unes característiques essencials comunes que els fan anar de la mà en la lluita social i política.

Podem resumir les característiques essencials comunes d'aquests col·lectius en el següent atribut: la seva dissidència sexual. La dissidència sexual, terme recollit i definit en el vocabulari i amb un significat sens dubte transparent, fa referència al fet de no tenir cabuda, de no ser representat, en el model de vida i de conducta establert en la nostra societat. Aquest model, anomenat *heteronormatiu*, obvia l'existència de la diversitat sexual i de gènere i, doncs, contribueix a mantenir i estimular una pressió social contra els dissidents sexuals.

Aquesta dissidència sexual fa reivindicar als LGBT una normalització sexual, que es concreta en l'obtenció real dels drets que com a ciutadans els pertocquen i en la consecució d'una visibilitat (o una major visibilitat), no estereotipada, dins de la societat. Podem parlar d'una major visibilitat si, per exemple, a l'escola hi ha una educació sexual que no fa únicament referència a l'heterosexualitat o si la publicitat, la influència de la qual en el nostre món basat en la imatge és innegable, il·lustra també realitats no heteronormatives.

Objectius i contingut

Aquest vocabulari terminològic, que s'ha concebut com l'inici d'un projecte que tindrà continuïtat, recull els termes considerats més representatius que tenen relació amb el món LGBT, amb l'objectiu d'establir-ne l'ús en català. En general hi ha poques obres publicades en català —de lexicogràfiques o terminològiques, sembla que fins ara cap— sobre aquest tema, que sovint es rebutja com a objecte d'estudi, i aquest

treball, que no té una voluntat exhaustiva per la impossibilitat d'aquesta empresa, vol contribuir a augmentar modestament el volum de la bibliografia d'aquest àmbit. Pretén, igualment, ser una eina útil per als professionals de la llengua que hagin de resoldre dificultats lèxiques relacionades amb l'àmbit LGBT o per a totes aquelles persones que vulguin escriure o parlar sobre la matèria o, simplement, desitgin ampliar-ne els coneixements.

El vocabulari està format per prop de dos-cents termes, distribuïts en fitxes que contenen la categoria lèxica corresponent, els equivalents en castellà, francès i anglès, l'àrea temàtica en què se situa i la definició. També s'indiquen les relacions sinonímiques que s'estableixen entre alguns termes. Així mateix, en els casos en què s'ha considerat pertinent o interessant, s'ha inclòs una nota.

Característiques de les definicions i de les notes

A l'hora d'elaborar les definicions, s'ha procurat, d'una banda, aportar la informació bàsica de cada terme, suficient per a permetre identificar-lo i distingir-lo dels altres, i, d'una altra, mantenir una equivalència semàntica i sintàctica entre el terme i la definició, és a dir, fer possible la substitució del mot per la definició en els contextos d'ús sense canviar-ne el significat.

A més, les definicions s'han creat seguint l'estructura temàtica de l'arbre de camp i, si recullen un concepte ja il·lustrat per un terme del vocabulari, generalment s'ha optat per incorporar directament el terme. Per exemple, *lesbiana, n f*, s'ha definit com a «dona homosexual», atès que *homosexual, adj*, és un terme del vocabulari que ja té una definició pròpia: «Dit de la persona que sent atracció sexual per persones del seu mateix sexe». Tot i això, en els casos en què hi ha substantius que comparteixen forma amb els adjectius que tenen associats (per exemple, *bisexual*, que pot ser tant un nom com un adjectiu aplicat a persones), s'ha optat per repetir la informació de la definició de l'adjectiu a l'hora de definir el substantiu, amb l'objectiu d'afavorir una consulta àgil a l'usuari. Per exemple, en lloc de definir *bisexual, n m f*, a partir de l'adjectiu *bisexual* (això és: «Persona bisexual», de manera que l'usuari hauria d'anar a buscar *bisexual, adj*, per tenir el significat complet), s'ha optat per la fórmula següent: «Persona que sent atracció sexual per homes i per dones».

Finalment, el subjecte de les definicions, quan per motius de precisió s'ha considerat necessari d'especificar-lo, s'ha introduït entre comes (per exemple, a l'entrada *sortir de l'armari*: «Revelar, una persona del col·lectiu LGBT, la seva orientació sexual o la seva identitat de gènere»). En el cas dels adjectius, en molts casos s'ha fet servir la fórmula *dit de* per a introduir la informació (per exemple, a l'entrada *trànsfob -a, adj*: «Dit de la persona que té transfòbia»). Aquests casos, excepcionalment, no permeten la substitució exacta del terme per la seva definició.

Pel que fa a les notes que acompanyen determinats termes, tenen la funció de proporcionar una informació que la definició, per les característiques sintètiques i d'altre tipus que presenta, no és pertinent que reculli. Les notes, seguint el model proposat pel TERMCAT a *El diccionari terminològic* (2010), poden ser de naturalesa conceptual, exemplificadora, relacional o lingüística. És interessant apuntar que algunes notes permeten contextualitzar un terme determinat al vocabulari concret que ens ocupa; per exemple, a la fitxa de *adopció* s'ha inclòs la nota següent: «L'adopció és una de les vies que trien les parelles homosexuals per tenir fills, si bé actualment només és legal en uns quants països».

Informació inclosa

A més del conjunt de les fitxes dels termes, ordenades alfabèticament, el vocabulari també presenta un arbre de camp, que forma l'estructura jeràrquica de les àrees temàtiques en què se situen les denominacions. Les abreviacions utilitzades es poden consultar en una pestanya al costat dret de la pantalla. També es pot accedir a la informació a partir dels termes en castellà, francès i anglès. Finalment, s'ofereix una bibliografia, en què s'inclouen les referències de les obres buidades i consultades.

Origen i tria dels termes

Els termes s'han obtingut, principalment, del buidatge d'un conjunt d'obres especialitzades en la temàtica que afecta el món LGBT. L'elaboració d'un arbre de camp ha permès l'organització lògica de les denominacions en àrees temàtiques i, doncs, la tria dels resultats obtinguts amb el buidatge. Aquest procés s'ha completat amb l'ús d'obres lexicogràfiques i terminològiques.

Durant el procés d'elaboració del vocabulari s'ha pogut constatar, en molts casos, l'existència de nombroses formes per a designar un mateix concepte i també, sobretot, l'existència de nombroses formes de registre informal o connotades. Atès que l'objectiu d'aquest vocabulari és orientar sobre l'ús dels termes en català i establir una nomenclatura de la matèria, s'ha decidit ometre tota la sinonímia que no es pot considerar especialitzada, que resulta pròpia d'un registre col·loquial i que sovint s'utilitza amb un sentit pejoratiu. És a dir, en el cas de *gai*, ha semblat pertinent obviar formes com ara *marieta*, atès que, a més de situar-se en un registre molt determinat o ser pejorativa, no aporta cap informació útil a l'hora d'establir l'ús correcte del terme. Ben segur, però, que el tractament d'aquestes denominacions, amb les seves consideracions específiques, pot ser objecte d'altres estudis interessants sobre aquesta temàtica. Així mateix, tampoc s'han inclòs les formes escurçades d'alguns termes recollits al vocabulari, com ara *bi*, *lesbi* o *trans*, que tenen un ús força estès dins el col·lectiu.

En els casos en què s'han fet constar sinònims, generalment unes denominacions han estat considerades principals i les altres secundàries. La tria de les denominacions principals s'ha fet en funció de la seva presència en obres lexicogràfiques normatives i, després, no normatives. En els casos en què el terme no apareix en aquestes obres, s'ha tingut en compte la freqüència d'ús i la proximitat amb els equivalents de les altres llengües. Si hi ha dues o més denominacions principals per a un mateix concepte (per exemple, *LGBT* i *LGTB*), es considera que són sinònims absoluts i la primera per ordre alfabètic és la que es fa servir per a fer referència al terme durant tota l'obra. Les denominacions secundàries són sinònims complementàries de les principals generalment perquè tenen un ús més restringit (per exemple, *androgenisme* és la denominació secundària de *androgínia*) o perquè es consideren menys adequades lingüísticament, ja sigui per motius semàntics o de formació.

Presentació de les entrades

Les entrades que formen el cos del vocabulari estan ordenades alfabèticament. Les locucions tenen entrada pròpia i en la nomenclatura s'ordenen a partir del seu

primer element: per exemple, *d'ambient* s'ordena a partir de la *d*. En canvi, la partícula *to* que precedeix els verbs en anglès en infinitiu i el pronom reflexiu *se* que precedeix determinats verbs en francès han estat col·locats darrere el verb en les entrades per deixar-los fora de l'ordenació: per exemple, *come out of the closet, to*.

Finalment, les entrades dels substantius que disposen de formes diferents per al masculí i per al femení presenten totes dues formes completes en les quatre llengües que es recullen en aquest vocabulari. Quant als adjectius, se'n dona la forma masculina, que va acompanyada de la terminació de la forma femenina (per exemple, *heterocèntric -a*).

Confiam que les persones que facin ús d'aquest vocabulari hi trobin interès. Com hem comentat més amunt, aquesta obra es concep com un primer pas, i agraiem totes les observacions i comentaris que ens permetin esmenar-ne els possibles errors o completar-ne els buits, i que ens pogueu fer arribar per mitjà de la Bústia de suggeriments.

Agraïments

Agraeixo al TERMCAT que m'hagi donat l'oportunitat de publicar aquest vocabulari, un projecte que he fet amb molta il·lusió i que va començar en forma de treball de final de màster. Ara ha pogut créixer i espero que pugui anar creixent encara més.

Vull donar les gràcies especialment al Xavier Fargas, que va ser tutor del treball inicial i va guiar-me de manera excel·lent en el procés d'elaboració de la feina, a més de transmetre'm coneixements molt valuosos sobre terminologia, i a la Dolors Montes, que s'ha encarregat de revisar l'obra en la segona etapa del procés i ho ha fet amb una atenció i una professionalitat admirables, de manera que ha contribuït significativament a enriquir el vocabulari. He tingut una gran sort de poder treballar amb tots dos i els agraeixo sincerament la confiança i simpatia.

Marta Breu